

ת"פ 9609/01 - מדינת ישראל נגד אוריאן נחום

בית משפט השלום בטבריה

ת"פ 17-01-9609 מדינת ישראל נ' נחום
תיק חיזוני: 161904/15

בפני כב' סגן נשיא, השופט ניר מישורי לב טוב
מטעם מדינת ישראל
נגד
אוריאן נחום
נאשמים

החלטה

1. נגד הנואשת - המבוקשת (להלן: "הմבוקשת") הוגש ב 01/2017 כתוב אישום במסגרת הואשמה בעבירה של השארתILD בלא השגחה ברשלנות - עבירה לפי סעיף 361 (אmouth) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין").

מכتب האישום עולה כי המבוקשת במועד הרלוונטי לאיושם שימשה כמתפלת בمعון חרמן בבית שאן. בגין התחenco, בין היתר, פעוטות בגילאי שנתיים עד שלוש, באותה עת.

ביום 15.04.2015 סמוך לשעה 15:00, הנואשת ואחרות נמנעו מהשגיח כראוי על הפעוטות, וכך נתאפשרה יציאתם של 4 פעוטות מהגן ללא השגחה. למרבה המזל הפעוטות הוחזרו לגן ללא פגע.

הנאשת ברשלנות המתוארת לעיל, יחד עם אחרות, השאירו ילדה שטרם מלאו לה 6 שנים לבדה ללא השגחה מספקת, באופן שעלול היה לגרום לפגיעה ממשית בשלומה ובריאותה.

בתאריך 15.02.2018 הגיעו הצדדים להסדר טיעון במסגרת הנואשת לא תורשע בדיון וויטל בעניינה צו של"צ, התחייבות כספית ופייצוי למחלונות.

בתאריך 15.02.2018 נוצר דינה של המבוקשת שלא הרשעתה בדיון וקבע, בין היתר, שעליה לשלם פיצויים למטלוננות, בסכום של 1000 ₪ (250 ₪ לכל מטלוננת). נקבע, כי הסכם יופק בזאת בקובת בית המשפט עד ליום 01.08.2018.

ביום 22.05.2018 עתרה המבוקשת להורות על ביטול החוב בפיצויים, נוכח עמדת המטלוננות כי אין מעוניינות בקבלת הפיצויים.

לטענת המבוקשת, מתקיימות בעבינה נסיבות, המצדיקות להענות לבקשתה ולבטל את החוב שהוטל עליה בגין הדין. המבוקשת מצינית כי במועד גזר הדין לא הצליחה לעמוד בתשלומים שהוטלו עליה לאור מצבה הכלכלי הקשה מאד. המבוקשת הינה אם חד הורית ומגדרת בלבד את בתה, מתמודדת עם התשלומים ותחזקת הבית לבדה. כיוון היא משלבת בין מקום העבודה החדש (עובדת עם ילדים עם צרכים מיוחדים) ועם עבודות השיל"צ שהוטלו עליה.

הADB טענה כי את "הליך" למדה.

בתאריך 04.06.2018 הוגשה עמדת המשיבה (פרק ליטות מחוז צפון - פלילי), ממנה עולה שבמסגרת פניה שנעשתה למטלוננות אכן אין להם חוץ בפיצוי שנפסק לטובתן.

לשיטת המשיבה תכילת הפיצוי לנפגע עבירה הינה תכילת משולבת, פיצוי אישי כספי לנפגע עבירה וכן פיצוי שהינו חלק מהאונש הוטל על המבוקשת בגין המעשה שבוצע כלפי נפגע העבירה כאשר התשלום מהוovo נטילת אחריות על ידה, כמו גם של החבירה בפגיעה שגרמה לנפגע העבירה. על כן, בנסיבות העניין סבורה המשיבה כי ככל שלא שולם הפיצוי לנפגע העבירה ונפגע העבירה מבקש לוותר על הפיצוי, אין מקום לסגור את תיק הפיצוי ויש להמשיך ולגבותו חלק מעונשה של המבוקשת, שהרי אי גבייה הפיצוי מביאה לפגעה במימוש התכליות שבבסיס ההוראה.

עוד טוען כי המבוקשת יחד עם שתי עובדות נוספות בגין הילדים חתמו על הסדרים מותנים, ושותפותה של המבוקשת לעבירה עמדו בתנאי ההסדר המותנה ושילמו את הפיצוי, ואין מקום להקל על המשיבה, ביחס אליהן, שעה שהADB לא עמדה בהסדר המותנה.

הADB מפנה להחלטת בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט י' ליפשיץ), על נימוקיה, בתפ"ח (ח') 355-09-13 **מדינת ישראל נ' בכרי**, שם דחה בית המשפט בקשה דומה, המסתמכת אף היא, על הסכמת נפגע העבירה לביטול הפיצוי ונימוקים נוספים, בין היתר בהעדר סמכות לשנות את גזר הדין.

אין חולק שהADB לא שילמה פיצויים למטלוננות ועליה השאלה האם רשאי בית המשפט בהסתמך על טענת המטלוננות כי אין מעוניינות בקבלת הפיצויים להורות על ביטול הפיצויים מהנאשפת.

דין והכרעה

עמוד 2

כל הזכויות שמורות לאתר פסק דין - verdicts.co.il

לאחר ששקלתי את טיעוני הצדדים, הגעתו למסקנה כי דין הבקשה להידחות.

.8. בקשה המבקשת היא למעשה בקשה לשינוי של פסק דין חלוט שניית ביום 15.02.2018, בבית המשפט איננו מוסמך להעתר לבקשת מעין זו, גם אם המתלווננות/נפגעות העבירה מביעות הסכמתן לעריכת השינוי.

.9. בית המשפט העליון, התייחס לסוגיות המשקל שיש ליתן לעדות המתלווננים בהחלטה האם להשית על נאשם פיצוי, בשלב גזירת הדין או במסגרת הדיון בערעור על גזר הדין, בע"פ 3848/16 **פלוני נ' מדינת ישראל** (21.02.2017), והעיר:

"בשולי הדברים רأיתי לציין כי השאלה האם ובאיזה תנאים יש לקבל את עדותם של מתלווננים המבקשים לוותר על הפיצוי, בין בשלב גזירת הדין ובין בשלב הערעור, היא אכן שאלה נכבדה ורבת-פנימים אשר מן הראי כי המדינה תשלים את הדיון העקרוני בה ותגבש מדיניות ונוהלים ברורים לגבייה."

באותה העניין, חרב ויתור המתלוונת על הפיצויים שנפסקו לטובتها, דחה בית המשפט העליון את הערעור והותיר את החיוב על כנו.

.10. כידוע וכתיחס מכלל סופיות הדיון, עדות המתלוון הינה שיקול רלוונטי וחשוב בעת שנגזר דיןו של הנאשם או עומד להכרעה ערעור על גזר הדין, אך משהפר פסק הדין לחלוות, אין בה די על מנת להביא לתיקון או שינוי הוראותיו של גזר הדין.

רק מטעם זה ניתן לדוחות הבקשה .

.11. בנוסף לכלל סופיות הדיון כמפורט לעיל, קיימים גם שיקולים משפטיים לדחית הבקשה.

.12. ההחלטה שלא לפטור הנאשם מתשלום פיצויים, גם כאשר המתלוון מוותר על קבלתם, עלולה לעורר קושי הנוגע לשאלת מה דין של פיצוי זהה, ששולם על ידי הנאשם כשהמתלוון לא מעוניין לקבללו. יכולה המבקשת לטעון כי לאור אופיו האזרחי של הפיצוי, לא ניתן "לכפות" על המתלוונות את קבלתו וזאת בדומה לפיצוי שנפסק בהליך אזרחי, שאז הבחירה בידי התובע.

.13. סעיף 77 לחוק העונשין מסמיך את בית המשפט לחיב את המבקשת בפיצויים במסגרת גזר הדין:

"**77.(א) הורשע אדם, רשאי בית המשפט לחיבו, בשל כל אחת מן העבירות שהורשע בהן, לשלם לאדם שניזוק על ידי העבירה סכום שלא יעלה על 228,000 שקלים חדשים לפיצוי הנזק**

או הסבל שנגרם לו.

(ב) קביעת הפיצויים לפי סעיף זה תהא לפי ערך הנזק או הסבל שנגרמו, ביום ביצוע העבירה או ביום מתן החלטה על הפיצויים, הכל לפי הגדול יותר.

(ג) לעניין גביה, דין פיצויים לפי סעיף זה כדין קנס; סכום ששולם או נגבה על חשבון קנס שיש בצדו חובת פיצויים, יזקף תחילתה על חשבון הפיצויים".

14. ההחלטה עסיקה במהותו של הפיצוי המוטל על הנאשם לפי סעיף 77 לחוק העונשין. נפסק לא אחת, כי מדובר בפיצוי אזרחי במהותו, אשר נועד לשפט את הנגעה על הנזק והסבל שנגרמו לו (ראה לעניין זה רע"פ 2976/01 **אסף נ' מדינת ישראל** (5.2.2002) וכן ע"פ 1076/15 **טוק נ' מדינת ישראל** (6.6.16)).

aphaelהנזהר לעמדת כב' השופט ריבלין בעניין רע"פ 2976/01 **אסף נ' מדינת ישראל**, שנמנה עם שופטי הרוב בהקשר למסקנה בדבר אופיו האזרחי של רכיב הפיצוי (באותנו עניין נדונה אפשרות השנת פיצוי על מי שלא הורשע ובשים לב לניסוחו של ס' 77 לחוק העונשין הקבוע שנית להשיית פיצוי רק על מי ש"הורשע"), אך גם הוא ציין כי:

"... גם אני סבור כי בעיקרה, זהה תרופה אזרחית, אולם לשיטתי, אין צורך בסוג חד משמעי של הסעד המתואר בסעיף 77. אופיו עשוי להשנות על פי ההקשר שבו הוא מישם... " (עמ' 477 לפסק הדין מול אותן ד').

15. עם זאת, על אף אופיו האזרחי של הפיצוי כמפורט לעיל, על הכרעה בשאלות הנוגעות לאכיפתו, דרך ההשגה עליו וכדומה, לא ניתן להתעלם מכך, שמדובר בחיוב, מהוות חלק מגזר הדין וכן הוא בעל מאפיינים מעורבים.

ברע"פ 9727/05 **ברנרד גליקמן נ' מדינת ישראל** (8.8.2007) נאמר כי :

"[...] הקביעה כי מדובר בהליך "אזרחי" על-פי טיבו אינה כה פשוטה, וההתשובה לה אינה חדה וברורה. שילוב הוראת הפיצוי בתוככי חוק העונשין מוסיף לה גם היבטים שונים בעלי פן עונשי-חברתי. על כן, מתקבשת המסקנה כי עניין לנו בהוראת חוק מורכבת, המשלבת מאפיינים אזרחיים יחד עם מאפיינים עונשיים, תכליות אזרחית יחד עם תכליות מן התחום הפלילי, מורכבות זו אינה מאפשרת לקבוע באופן חד ומוחלט כי מדובר בהוראה "אזרחת" מובהקת, המונעת יכולה בדיין האזרחי, וכי הכללים החלים עליה נגזרים מתחום דיני הנזקין בלבד. הרכיב האזרחי הוא ללא ספק הרכיב הדומיננטי באופיים של הפיצויים לטובת נפגע עבירה, אך אין להתעלם מכך שבאופן טבעי, הפיצוי הקבוע בסעיף 77 לחוק מושפע גם מסביבתו הפלילית, ודבקות בו נורמות ותכליות מן התחום הפלילי (ראו פרשנת אסף, בעמ' 465). כך, למשל, יש

בחובו של הנאשם בפגיעה הנפגע יסוד של היטהרות לנאשם העשו לתרום לשיקומו, וכן יש בכך משומש שילוב נפגע העבירה כמשתף בהליך הפלילי, מטען ראייה כי הטבת נזקו הינה חלק חשוב בתהליך הענישה ובהפנמת נורמות ההתנהגות הראויות.

ראה לעניין זה גם פסק דיןה של כב' השופטת ע. ארבל בע"פ 8458/8 שובל נ' מ"י (3.11.2013).

16. יצא איפוא, כי חרב מאפייניו האזרחיים של רכיב הפיזי הוא מהווע רכיב מרכזי הענישה. בית המשפט הגוזר דיןו של הנאשם נוטן ביטוי ומאזן בין רכיבי הענישה השונים, ובכלל זה, שוקל את העובדה שהוטלו על הנאשם פיצויים חלק משיוקליו באשר ליתר רכיבי העונש.

כפי שציינתי לעיל, אילו היה מדובר בכל רכיב עוני שי אחר, השאלה לא הייתה עולה כלל על הפרק ועל פני הדברים היא רלוונטית לעניינו בעיקר ממשום אופי רכיב הפיזיים שבוינו "משולב", היינו צזה הנושא הן מאפיינים פליליים והן מאפיינים אזרחיים.

17. הוראות החוק עצמן משלבות היבטים פליליים ואזרחיים גם יחד, בקבוען כי בערעור על גובה הפיזיים גובר אופיים האזרחי, והמערער נדרש לפעול כבערעור אזרחי לכל דבר ועניין (סעיף 78 לחוק); ואילו לשם גבייתם של הפיזיים, כמוهم ככנס עוני (סעיף 77(ג) לחוק).

18. בהקשר לביטול תשלום הפיזי, הוראות החוק אין מנקות סמכות לפטור מעצם תשלום החוב, אלא החוק מקנה לבית המשפט או למרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, (בהתאם לחוק המרכז לגביית קנסות), סמכות להורות על ביטול או הפחתת תוספת פיגורים, או על דחית מועד שילומם ופריסתם של הכנס או הפיזיים.

ראה לעניין זה תפ"ח (ח') 355-09-13 מדינת ישראל נ' בכרי :

"בהקשר לפיזיים - נקבע כי הסמכות לפטור מתוספת פיגורים מסורה רק לבית המשפט (ר' בנדון ס' 5 ג' לחוק המרכז המחריג סוגיה זו סמכות המרכז וכן ר' ס' 77(ג)+ס' 69 לחוק העונשין הקובעים את סמכות בית המשפט בנדון. עוד ר' בנדון רע"א 11/8994 חליל נ' מ"י, 29.4.12). פרישת ודחית הפיזיים מסורה למרכז (ס' 5ב' לחוק המרכז). בהקשר לכנס - הסמכות לפטור מתוספת פיגורים הינה סמכות מקבילה של המרכז (ס' 5ג' לחוק המרכז) ושל בית המשפט (ס' 69 (א) לחוק העונשין), והסמכות לפרישת ודחית תשלומיי קנס מסורה רק למרכז (ס' 5ב' לחוק המרכז וכן ר' בנדון ע"פ 14/4919 אוזלאי נ' מ"י, 6.3.17) ."

19. מתן פתח להגשת בקשות ל"ביטול" חיוב בфизיים עלול להביא למסע לחצים על נפגעי העבירה, להפנית הצעות אל נפגעי עבירה "שקשה לסרב להן" ולפגיעה חוזרת בנפגעי העבירה. זאת ועוד, מתן פתח כאמור עשוי להביא ל"משפט זוטא" שיתקימנו לאחר סיום ההליך בוגע לנסיבות ונסיבות שהובילו

את נפגעי העבירה ליותר על קבלת הפיצוי המגיע להם.

.20 זהו טעם נוסף, שבעטיו, אין הצדקה לבטל בדיעד חיוב בפיצויים שהוטלו על הנאשמת בגין הדין, והדבר ניתן להיעשות, אלא במסגרת ערעור, כשבית המשפט רואה לנגד עיניו את העונש הכללי.

.21 כאמור לעיל, אף משיקולי מדיניות משפטית הנני סבור כי אין להענות לבקשת לביטול חיוב בפיצויים, הנסמכת על עמדת המתלוננות. העובדה כי המתלוננות ה策ירו כי הן מواتרות על הפיצוי שנפסק לטובתן מדגישה ומחדחת את הטעמים שעמדו בסיס הקמת המרכז לגבייה' קנסות, באשר ליצירת חיז' בין נפגע העבירה לבין מי שפגע בו.

.22 חשוב כענין של מדיניות משפטית, שידע נאשם שנגזר דיןו, כי רכיב הפיצויים, כפי כל רכיב עוני אחר, אינו פתוח "למשא ומתן" עם נפגע העבירה ועל הנאשם למלאו כפי שעליו למלא אחר יתר רכיבי העונש. (מאולם נימוקים, אין לעודד גם מצב בו משלם הפיצוי למתלון ישירות על ידי הנאשם. יחד עם זאת, כאשר מוכח כי הנאשם אכן שילם את מלאו הפיצוי שהוטל עליו בגין דין ופרע את החיוב ישירות לטובת המתלונן, אין מניעה להורות על הפקת ההליכים לגבייה' החוב). כמו כן לא מצאתי כי מתן הוראה בגין ביטול תשלום הפיצוי שעה שחוודות נוספות נספנות בפרשה שילמו סכומי פיצוי למתלוננות בהתאם להסדר המותנה הינה ראוייה בנסיבות מקרה זה.

.23 לאור כל האמור, הבקשה נדחתה.

המציאות תשליך החלטה לצדים.

ניתנה היום, ה' تموز תשע"ח, 18 יוני 2018, בהעדר הצדדים.